

Center za družboslovno informatiko
Fakulteta za družbene vede
Univerza v Ljubljani

Metodološko poročilo

Digitalne rabe in vizualna umetnost

Andreja Praček

Ljubljana, maj 2026

Delovna gradiva *Centra za družboslovno informatiko* so namenjena analizi, razpravi in komentarjem. Niso posebej recenzirana in ne izražajo stališč *Centra, Fakultete* ali *Univerze*. Za morebitne napake v celoti odgovarjajo avtorji.

© 2026 *Center za družboslovno informatiko*. Vse pravice pridržane. Pri javnih objavah se lahko izseki iz besedil, ki ne presegajo dveh odstavkov, citirajo brez dovoljenja, če se ob tem navede polna informacija o avtorjih. V primeru naročila delovnega gradiva s strani zunanjega naročnika o morebitni javni objavi odloča naročnik

RAZISKAVO IZVAJA:

Center za družboslovno informatiko (CDI), Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Kardeljeva ploščad 5, Ljubljana.

NOSILCI PROJEKTA IN RAZISKOVALNA SKUPINA:

Prof. dr. Vasja Vehovar, asist. Andreja Praček, raziskovalka.

VZOREC:

V raziskavo je bilo povabljenih 5.295 prebivalcev Republike Slovenije, starih 16 let ali več. Vključevala je:

- Reprezentativen vzorec 2.000 prebivalcev Republike Slovenije.
- Poleg tega so bili v raziskavo povabljeni vsi obstoječi panelisti verjetnostnega spletnega panela 1KA (n = 3.295).

METODA ZBIRANJA PODATKOV

Standardiziran vprašalnik; samoizpolnjevanje s pomočjo spletnega vprašalnika.

ČAS IZVEDBE:

Od 15. 4. 2026 do 18. 5. 2026.

CITIRANJE:

Praček, Andreja (2026): *Metodološko poročilo – Digitalne rabe in vizualna umetnost*. Ljubljana: Center za družboslovno informatiko, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede.

1 Osnovni podatki

Zbiranje podatkov za raziskavo Digitalne rabe in vizualna umetnost je potekalo v času **od 15. aprila 2026 do 18. maja 2026**. Raziskava je bila izvedena v okviru raziskovalnega programa Centra za družboslovno informatiko (CDI, FDV). Anketo so sestavljali različni anketni sklopi, ki so bili zaradi dolžine in kompleksnosti ankete razdeljeni naključno med 9 skupin respondentov:

- Vsi respondenti so dobili vprašanja o uporabi interneta, demografska vprašanja in vprašanja o glasovanju na volitvah 2026.
- Skupine 1 do 5 so dobile naslednje sklope:
  - Vizualna umetnost – krajši del tega sklopa so dobile tudi preostale štiri skupine.
  - Poznavanje organizacij s področja varne in odgovorne uporabe digitalnih tehnologij.
  - Uporaba interneta in digitalnih tehnologij med otroki:
    - Starševski nadzor in uporaba družbenih omrežij med otroki.
    - Tvegani pojavi na spletu za otroke.
    - Omejitev uporabe mobilnih digitalnih naprav učencev v šoli.
  - Sovražni govor na spletu.
- Skupini 1 in 2 sta dobili vprašanja o uporabi družbenih omrežij.
- Skupini 6 in 7 sta dobili naslednja dva sklopa:
  - Zasebnost na internetu.
  - Osebnostne lastnosti Big Five.
- Skupine 6 do 9 so dobile naslednja sklopa:
  - Spletni portali Vlade Republike Slovenije.
  - Umetna inteligenca.
- Skupini 8 in 9 sta dobili sklopa:
  - Dezinformacije na spletu.
  - E-participacija.

V raziskavi je bilo mogoče sodelovati samo prek spleta (samoizpolnjevanje s pomočjo spletnega vprašalnika). Vabilo je bilo prvič poslano 10. aprila 2026 po navadni pošti. Vsebovalo je QR kodo do spletnega mesta, kjer se je vstopilo v anketo, povezavo do ankete in personalizirano kodo za vstop v spletno anketo. Anketni vprašalnik je bil izdelan s pomočjo orodja EnKlik anketa – 1KA. Celoten vprašalnik je arhiviran na spletnem mestu 1KA panela¹.

---

¹ https://panel.1ka.si/porocila/#arhivi_vprasalnikov.

V nadaljevanju je opisan podrobnejši potek anketne raziskave. Panelisti so dobili pisemsko vabilo in do štiri e-mail opomnike, novi respondenti in tisti panelisti, za katere nimamo e-maila, pa so dobili pisemsko vabilo in do 2 pisemska opomnika:

- Vabilo: 10. april 2026.
- 1. Pisni opomnik: 20. april 2026.
- 2. Pisni opomnik: 4. maj 2026.
- 1. E-mail opomnik: 21. april 2026
- 2. E-mail opomnik: 28. april 2026.
- 3. E-mail opomnik: 4. maj 2026.
- 4. E-mail opomnik: 11. maj 2026.

Mediana trajanja ankete glede na vse enote je bila 22 min 54 s. Mediane trajanja po naključnih skupinah so naslednje.

- 1. skupina: 24 min 27 s
- 2. skupina: 23 min 24 s
- 3. skupina: 19 min 52 s
- 4. skupina: 19 min 04 s
- 5. skupina: 20 min 01 s
- 6. skupina: 26 min 10 s
- 7. skupina: 25 min 40 s
- 8. skupina: 24 min 54 s
- 9. skupina: 25 min 14 s

2 Vzorčni načrt

V raziskavo je bilo povabljenih 5.295 prebivalcev Republike Slovenije, starih 16 let ali več in sicer:

- Obnovitveni oziroma sveži reprezentativen vzorec 2.000 polnoletnih prebivalcev Republike Slovenije. Vzorčni načrt je bil zasnovan za anketo s spletnim samoizpolnjevanjem. Populacijo so sestavljali vsi prebivalci Republike Slovenije, stari 16 let ali več v aprilu 2026. Zgornja starostna meja ni bila določena. Izbor oseb, ki so bile vključene v vzorec, je bil izveden na podlagi Centralnega registra prebivalcev Slovenije kot izhodiščnega vzorčnega seznama. Postopek izbora oseb je bil naključni sistematični, kjer je imela vsaka oseba iz populacije enako verjetnost, da bo vključena v vzorec. Za sistematični izbor oseb se je upoštevala predhodna implicitna stratifikacija glede na 12 statističnih regij in 5 tipov naselij. Na podlagi vzorčnega načrta je bila določena velikost vzorca $n = 2.000$ oseb. Upoštevati je potrebno, da je Statistični urad spremenil pogoje izdelav vzorca, ki od leta 2026 zunanjim naročnikom ne omogočajo več izločevanja institucionalne populacije, izseljencev in nerezidentov. Delež neustreznih oseb, ki so v določenem obsegu (okoli 2 %) obstajale tudi že pred tem, se je s tem povečal še za do okoli 3 % (odvisno od ciljne populacije).
- Poleg tega so bili v raziskavo povabljeni tudi vsi obstoječi panelisti 1KA ($n = 3.295$), ki so bili v preteklih letih rekrutirani na enak način kot zgoraj.

3 Stopnja odziva in nagrade

Raziskava je vključevala tri skupine respondentov – glej spodnjo tabelo. Prva skupina so obstoječi panelisti (N = 3.295) iz 1KA panela, ki so vsi dobili vnaprej darilno kartico dm v vrednosti 5 €, Drugo skupino predstavlja novi vzorec 1.605 enot, ki je dobil dm kartico vnaprej v vrednosti 5 €, tretja skupina pa je prav tako novi vzorec 395 enot, ki je dobil darilno kartico 10 € dm vnaprej.

Tabela 1: Stopnje odziva

Skupine anketirancev	Nagrada	Število povabljenih	Odgovor	Stopnja odziva glede na povabljene*	N – začetni vzorec	Stopnja odziva glede na začetni N*
Obstoječi panelisti	5 € dm brezpogojno	3.295	2.667	81 %	17.600	15 %
Novi vzorec	5 € dm brezpogojno	1.605	675	42 %	1.605	42 %
Novi vzorec	10 € dm brezpogojno	395	177	45 %	395	45 %
Skupaj	-	5.295	3.519	66 %	19.600	18 %

* Gre za neto in bruto stopnjo odziva (glej pojasnilo spodaj)

Na anketo je med obstoječimi panelisti odgovorilo 2.667 oseb (81 %), pri novem vzorcu pa 852 oseb oziroma 43 % – 42 % takih (675), ki so prejeli 5 € in 45 % takih (177), ki so prejeli 10 €. Vseh odgovorov je bilo skupno 3.519; v celoti izpolnjenih anket je bilo 3.364 (96 %), delno pa 155 (4 %).

Upoštevajoč vse enote je torej **neto stopnja odziva** 66 % – glej zgornjo tabelo. Pri tem z neto stopnjo odziva razumemo razmerje med respondenti in vsemi enotami, ki so bile v določenem valu vključene v vzorec, z **bruto stopnjo odziva** pa razumemo razmerje med respondenti in vsemi enotami, ki so bile v začetku (npr. povabljene v prvem valu, vendar se takrat niso odzvale) povabljene v panel. Ne gre torej za stopnjo odgovorov v smislu AAPOR opredelitev, saj bruto stopnja odziva vključuje v imenovalcu tudi neustrezne enote. Pri tem gre predvsem za (a) osebe v institucijah (česar Statistični urad za tovrstne vzorce vnaprej ne izloča več), (b) umrle osebe (bodisi še pred vabilom v anketo bodisi v času kasnejših panelih valov), izseljene iz Slovenije (izseljenci, ki ne živijo v Sloveniji, čeprav ohranjajo naslov) ter formalne nerezidente (npr. osebe v procesu pridobivanja statusa rezidenta) – vse to so osebe, ki so ob izdelavi vzorca imele naslov v Sloveniji, vendar iz določenih razlogov ne sodijo (več) v rezidenčno populacijo zasebnih gospodinjstev, ki je ciljna populacija v vseh tovrstnih anketah. Glede na način izdelave vzorca s strani Statističnega urada, ki se je v letu 2026 sicer precej

spremenil, ocenjujemo, da vse navedene kategorije neustreznih enot skupaj znašajo okoli 5 % vseh enot, izbranih v vzorec. Glede na izračunano stopnjo odziva (18 %), bi to pomenilo, da je običajna (AAPOR RR4) **stopnja odgovora skupno 20 %**. Pri tem znaša stopnja odgovora za 2.000 enot novega vzorca 45 % (47 % oziroma 44 % glede na darilo 10 EUR oziroma 5 EUR), za obstoječe paneliste pa 16 %.

4 Urejanje in analiza podatkov

Število enot², ki je odgovarjalo na anketne sklope:

- Vizualna umetnost – 1.936.
- Uporaba družbenih omrežij – 717.
- Varna raba interneta in otroci – različne randomizacije znotraj bloka.
- Zasebnost na internetu in Osebnostne lastnosti Big Five – 750.
- Spletni portali Vlade Republike Slovenije – 1.451.
- Umetna inteligenca – 1.484.
- Dezinformacije na spletu – 743.
- E-participacija – 743.
- Sovražni govor na spletu – 1.846.

Zbrane enote so bile pregledane v smislu ustreznosti in kakovosti podatkov. Skupno so bile zaradi neskladnosti, opisanih v nadaljevanju, **izločene 103 enote**.

Neskladnosti:

- Neskladnost letnice rojstva: register in odgovor v anketi. Tu se tolerira eno leto odstopanja od prave letnice.
- Neskladnost spola: register in odgovor v anketi.
- Dohodek gospodinjstva je manjši od osebnega.
- Upokojenec in mlajši od 50 let.
- Ima doktorat in je mlajši od 26 let.

Enote, kjer je bila zaznana več kot ena neskladnost (torej dve ali tri) po zgornjih kriterijih, so bile izločene iz baze. Takih enot je bilo 45. Števila neskladnosti so vidna v spodnji tabeli.

Tabela 2: Število neskladij

Število neskladij	Število enot	Odstotek
0	3.184	95 %
1	130	4 %
2	40	1 %
3	5	0 %

² Posamezna vprašanja imajo lahko manjše število odgovorov, ker so bila dodatno randomizirana, ker je respondent vprašanje preskočil ali do takrat že prekinil anketo ali pa zaradi drugih pogojev (filtrov).

Za nadomestne enote (proxy), ki so odgovarjale v imenu naslovnika (takih enot je bilo pred izločanjem 228 oziroma 6 %), smo poleg zgornjih neujemanj pri izločanju upoštevali še spodnje kriterije. Izločili smo vse nadomestne enote, za katere je veljal vsaj en kriterij od spodnjih treh:

- Oseba je skladnost njenih odgovorov z naslovnikovo realno situacijo (ocena na lestvici od sploh se ne skladajo do zelo se skladajo) ocenila s sploh se ne skladajo, se ne skladajo ali niti niti. → **Takih enot je bilo 9.**
- Razlog, zakaj oseba, na katero je bilo pismo naslovljeno, ne bo sama izpolnila vprašalnika, je bil ta, da oseba ni dovolj računalniško pismena, hkrati pa je ta oseba uporabnik interneta. → **Taka enota je bila 1.**
- Razlog, zakaj oseba, na katero je bilo pismo naslovljeno, ne bo sama izpolnila vprašalnika, je bil ta, da oseba ne razume dovolj dobro slovenskega jezika, hkrati pa je oseba pri narodnosti označila, da je Slovenec. → **Takih enot je bilo 56.**

Iz končne baze je bilo izločenih tudi **24 oseb**, mlajših od 18 let v letu 2026, ki smo jih dodatno rekrutirali samo zaradi priprave na »staranje« 1KA panela.

Končna baza vsebuje **3.393 ustreznih enot**, starih 18 let ali več.

Podatki so bili analizirani s programskim paketom za statistično analizo IBM SPSS Statistics 25.0, uteženi pa so bili z metodo raking (vzorčno strukturo po uteževalnih spremenljivkah se iterativno prilagodi populacijski), s pomočjo odprtokodnega orodja za uteževanje [SurveyWeightingGUJ](#), pri čemer je sama procedura uteževanja (raking) izvedena v programskem orodju R, s paketom »anesrake«. Nastavljeno je bilo tudi rezanje³ uteži – minimalna utež: 0.1 in maksimalna utež: 5.0.

Uteževalne spremenljivke so spol x starost, regija, tip naselja, izobrazba, število oseb v gospodinjstvu, volilna udeležba na volitvah v Državni zbor 2026 in glasovanje (politične stranke) na istih volitvah. Pri sklopih, ki so vključevali samo uporabnike interneta, so bile upoštevane populacijske margine za uporabnike interneta, pri ostalih pa margine za splošno populacijo. V obeh primerih gre za populacijo, ki je stara 18 let ali več.

---

³ Ker so uteži po rezanju normirane, lahko vrednosti porezanih uteži rahlo presežejo minimalno in maksimalno vrednost.

Sklopa, utežena na splošno populacijo (poleg so imena uteži v podatkovni bazi):

- Vizualna umetnost (naključne skupine 1-5). → Utež ***Splosna_pop_sk_1_5***
- Varna raba interneta in otroci (naključne skupine 1-5). → Utež ***Splosna_pop_sk_1_5***

Sklopi, uteženi na populacijo uporabnikov interneta (poleg so imena uteži v podatkovni bazi):

- Uporaba družbenih omrežij (naključni skupini 1 in 2). → Utež ***Internet_pop_sk_1_2***
- Zasebnost na internetu in Osebnostne lastnosti Big Five (naključni skupini 6 in 7). → Utež ***Internet_pop_sk_6_7***
- Spletni portali Vlade Republike Slovenije (naključne skupine 6-9). → Utež ***Internet_pop_sk_6_9***
- Umetna inteligenca (naključne skupine 6-9). → Utež ***Internet_pop_sk_6_9***
- Dezinformacije na spletu (naključni skupini 8 in 9). → Utež ***Internet_pop_sk_8_9***
- E-participacija (naključni skupini 8 in 9). → Utež ***Internet_pop_sk_8_9***
- Sovražni govor na spletu (naključne skupine 1-5). → Utež ***Internet_pop_sk_1_5***

5 Demografske značilnosti respondentov

V nadaljevanju so prikazane demografske značilnosti 3.393 ustreznih respondentov glede na značilnosti populacije (prebivalci Slovenije, stari 18 let ali več).

Med sodelujočimi v anketi je bilo v primerjavi s celotno slovensko populacijo starosti 18+ žensk nekoliko več (58 %) kot moških (42 %). Porazdelitev po starosti za večino skupin precej sovпада s populacijsko. Največja odstopanja so pri najstarejših skupinah (teh je v 1KA panelu odgovorilo manjši delež kot jih je na populaciji) in najmlajših skupinah, za katere velja obratno – teh je v 1KA panelu odgovorilo večji delež kot na populaciji. Porazdelitev je precej dobra po regijah in tipu naselja, saj od populacijske ne odstopa za več kot 2 % v posamezni regiji – izjema je le Osrednjeslovenska regija, kjer je delež odgovorov višji za 3 % kot je na populaciji. Največja odstopanja so pri izobrazbi, kjer je, kot običajno, premalo nizko in preveč visoko izobraženih – za 13 % manj je oseb z osnovnošolsko (ali manj) izobrazbo kot na populaciji, 17 % manj oseb s srednjo poklicno izobrazbo, 24 % več oseb z izobrazbo, višjo od srednje šole, in 6 % oseb več s srednjo šolo.

Tabela 3: Respondenti po spolu

Spol	Respondenti (neuteženo)		Populacija Slo 18+ (%)
	Število	Delež (%)	
Moški	1.419	42	50
Ženski	1.974	58	50
Skupaj	3.393	100	100

Tabela 4: Respondenti po starostnih kategorijah

Starost	Respondenti (neuteženo)		Populacija Slo 18+ (%)
	Število	Delež (%)	
18 - 19	162	5	3
20 - 29	601	18	12
30 - 39	525	15	14
40 - 49	630	19	18
50 - 59	581	17	17
60 - 69	467	14	16
70 - 79	324	10	13
80 - 89	89	3	6
90 ali več	14	0.4	1
Skupaj	3.393	100	100

Tabela 5: Respondenti po statističnih regijah

Statistična regija	Respondenti (neuteženo)		Populacija Slo 18+ (%)
	Število	Delež (%)	
Pomurska	170	5	5
Podravska	473	14	16
Koroška	126	4	3
Savinjska	407	12	12
Zasavska	110	3	3
Posavska	103	3	4
Jugovzhodna Slovenija	234	7	7
Osrednjeslovenska	986	29	26
Gorenjska	362	11	10
Primorsko-notranjska	76	2	3
Goriška	180	5	6
Obalno-kraška	166	5	6
Skupaj	3.393	100	100

Tabela 6: Respondenti po tipu naselja

Tip naselja	Respondenti (neuteženo)		Populacija Slo 18+ (%)
	Število	Delež (%)	
Neurbana naselja	770	23	25
Manjša urbana naselja	900	27	25
Večja urbana naselja	657	19	19
Mesta z vsaj 10.000 prebivalci	593	17	17
Ljubljana	473	14	13
Skupaj	3.393	100	100

Tabela 7: Respondenti po izobrazbi

Izobrazba	Respondenti (neuteženo)		Populacija Slo 18+ (%)
	Število	Delež (%)	
Osnovna šola ali manj	168	5	18
Poklicna šola	201	6	23
Srednja šola	1.196	37	31
Več kot srednja šola	1.676	52	28
Skupaj	3.241*	100	100

Opomba: za 152 enot izobrazba ni znana.

Vsa navedena odstopanja se seveda z uteževanjem izgledajo, vendar določen učinek, ki nastaja zaradi premalo starejših in premalo nižje izobraženih, posredno lahko ostaja v obliki

podcenjevanja socialno šibkejših segmentov. Uteževanje ali imputacija namreč tako ali drugače preslika odgovore obstoječih respondentov (ki imajo socialno višji status) tudi na odgovore nerespondentov.